

Стратегија за младе општине Лапово

ОПШТИНА ЛАПОВО

СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДЕ ОПШТИНЕ ЛАПОВО

2020-2023

Септембар, 2019, Лапово

Стратегија за младе општине Лапово

САДРЖАЈ

Општи подаци	4
УВОД	5
1.ЗАКОН О МЛАДИМА	6
2.НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДЕ	7
3.ЛОКАЛНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ/ОРГАНИЗАЦИЈЕ КОЈЕ СЕ БАВЕ МЛАДИМА	8
4 .КАНЦЕЛАРИЈА ЗА МЛАДЕ - ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	10
5.МЕЂУСЕКТОРСКА САРАДЊА	11
6. СТАНОВНИШТВО ОПШТИНЕ ЛАПОВО	12
6.1.Број становника	12
6.2. Основни континенти становништва	14
6.3.Образовна структура становништва	14
6.4.Становништво према активности	14
6.5.Домаћинства према броју чланова	15
6.6. Запосленост	16
6.7. Незапосленост	17
7.МЛАДИ У ЛАПОВУ	18
8.СВОТ АНАЛИЗА	20
9.ВИЗИЈА	21
10.МИСИЈА	21
11.ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ	21
12.ЗАПОШЉАВАЊЕ И ЗАПОШЉИВОСТ МЛАДИХ	22
13.ИНФОРМИСАЊЕ МЛАДИХ	23
14.ОБРАЗОВАЊЕ	24
15.КУЛТУРА И СЛОБОДНО ВРЕМЕ	24
16.ЗДРАВЉЕ И СПОРТ	25
17.БЕЗБЕДНОСТ МЛАДИХ	25
18.УКЉУЧИВАЊЕ МЛАДИХ ИЗ ОСЕТЉИВИХ ГРУПА	26
19.ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ	26

Стратегија за младе општине Лапово

20. АКТИВИЗАМ, ВОЛОНТИРАЊЕ И МОБИЛНОСТ МЛАДИХ	27
21. АНАЛИЗА ПОТРЕБА МЛАДИХ У ОПШТИНИ	27
21.1. Потребe средњошколаца	28
21.2. Студенти, запослени и незапослени	29
22. СТАВОВИ НЕВЛАДИНОГ СЕКТОРА	30
23. ПРИОРИТЕТИ ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА МЛАДЕ	31
23.1. Приоритет 1 - Слободно време младих	31
23.2. Приоритет 2 - Активно учешће младих	35
23.3. Приоритет 3 - Неформално образовање младих	39
23.4. Приоритет 4 - Здравље младих	41
24. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА	44

Стратегија за младе општине Лапово

Општи подаци

Општина:	Лапово
Адреса:	Његошева 18, 34220 Лапово, Република Србија
Број телефона - централа:	+381 34 853 159
Број факса - централа:	+381 34 853 105
ПИБ:	101888526
Матични број:	7713754
Е-mail:	office@lapovo.rs
Интернет адреса:	www.lapovo.rs
Врста документа:	Стратегија за младе општине Лапово
Време израде документа:	Јун,2019
Површина општине:	55 km ²
Становништво:	7143
Регистарска ознака:	КГ
Регион:	Шумадија и западна Србија
Округ:	Шумадија

Стратегија за младе општине Лапово

УВОД

Национална стратегија за младе дефинисала је смернице, принципе и вредности. Свесни да без институционалног оквира нема доказа о системском бављењу младима као ни континуиране бриге о проблемима, интересовањима и потребама младих.

Како су млади најважнији ресурс општине Лапово, наша је обавеза, али и задовољство да наставимо да им пружамо сву неопходну институционалну, програмску и финансијску подршку.

Подршка младима не представља само тренутно побољшање живота младих, већ представља улагање у будућност младих, будућност нашег места и наше државе.

Општина Лапово ће кроз усвајање стратегије за младе наставити да пружа подршку и ствара услове за даљи рад и унапређење положаја младих.

Локална стратегија за младе општине Лапово је документ који дефинише:

- Законске оквире
- Институције
- Пресек тренутног стања положаја младих у Лапову и анализу проблема са којима се најчешће млади срећу
- Формулисање мера за решавање дефинисаних проблема младих људи
- Дефинисање вредности, принципа, приоритета и циљева за младе.

Стратегија за младе општине Лапово

1.ЗАКОН О МЛАДИМА

Овим законом уређују се мере и активности које предузимају Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, а које имају за циљ унапређивање друштвеног положаја младих и стварање услова за остваривање потреба и интереса младих у свим областима које су од интереса за младе.

Циљ закона је стварање услова за подршку младима у организовању, друштвеном деловању, развоју и остваривању потенцијала на личну и друштвену добробит.

Поједини изрази у овом закону имају следеће значење:

- 1) омладина или млади су лица од навршених 15 година до навршених 30 година живота;
- 2) субјекти омладинске политике су: Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе као носиоци омладинске политике, установе, удружења која спроводе омладинске активности и други субјекти који учествују у спровођењу омладинске политике;
- 3) омладинске активности представљају различите активности у областима омладинског сектора које спроводе млади или субјекти омладинске политике и које су усмерене ка унапређивању положаја младих и њиховом оснаживању за активно учешће у друштву на личну и друштвену добробит;
- 4) омладински рад представља онај део омладинских активности које се организују са младима и за младе, заснивају на неформалном образовању, одвијају у оквиру слободног времена младих и предузимају ради унапређивања услова за лични и друштвени развој младих у складу с њиховим потребама и могућностима и уз њихово добровољно учешће;
- 5) неформално образовање младих јесте скуп организованих и младима прилагођених образовних активности које нису предвиђене системом формалног образовања, заснованих на потребама и интересовањима младих, принципима добровољног и активног учешћа младих у процесу учења и промоцији демократских вредности, кроз које млади стичу компетенције неопходне за развој личних потенцијала, активно учешће у друштву и бољу запошљивост.

Начело подршке младима

Сви, а посебно субјекти омладинске политике, у оквиру својих послова и делокруга подржавају друштвено оснаживање младих на начин утврђен законом, Стратегијом и другим инструментима омладинске политике.

Начело једнакости и забране дискриминације

Сви млади су једнаки. Забрањено је свако прављење разлике или неједнако поступање према младима, посредно или непосредно, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, верског убеђења, језика, друштвеног порекла, имовног стања, чланства у политичким, синдикалним и другим организацијама,

Стратегија за младе општине Лапово

психичког или физичког инвалидитета, здравственог стања, физичког изгледа, сексуалне оријентације, родног идентитета и другог стварног, односно претпостављеног личног својства.

Начело једнаких шанси

Млади имају право на једнаке шансе и учешће у свим областима друштвеног живота у складу са сопственим избором и способностима.

Начело јачања свести о значају младих и њиховој друштвеној улози

Сви, а посебно субјекти омладинске политике, подстичу и подржавају јачање свести о значају младих и друштвене улоге младих кроз реализацију омладинске политике, друштвено оснаживање у циљу остваривања добробити младих, промоцију и заштиту њихових интереса, потреба и могућности за активно учешће у друштву.

Начело активног учешћа младих

Сви, а посебно субјекти омладинске политике, обезбеђују подстицајно окружење и дају активну подршку у реализацији омладинских активности младих, предузимању иницијативе и њиховом смисленом укључивању у процесе доношења и спровођења одлука које доприносе личном и друштвеном развоју, а на основу пуне обавештености младих.

Начело одговорности и солидарности младих

Млади треба да активно доприносе изградњи и неговању друштвених вредности и развоју своје заједнице, нарочито путем различитих облика волонтерских активности и да изражавају међугенерациску солидарност и активно раде на стварању услова за једнако и пуно учешће у свим аспектима друштвеног живота младих особа са инвалидитетом, припадника националних мањина и свих других лица и друштвених група које могу бити у ризику од дискриминације, односно дискриминаторног поступања.

2. НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДЕ

Република Србија препознаје младе и њихову посебну и важну улогу у друштву. Млади су садашњост и будућност друштва, ресурс иновација и покретачка снага развоја друштва. Због тога је неопходно континуирано и систематско улагање у развој младих и успостављање партнерског односа младих и државе како би се повећало активно учешће у друштву, подстакла друштвена интеграција и обезбедила укљученост младих у развој омладинске политике.

Национална стратегија за младе (у даљем тексту: НСМ) утврђује основне принципе деловања, правце деловања и очекиване резултате деловања свих субјеката омладинске политике (у даљем тексту: СОП) ка унапређењу друштвеног положаја младих и стварању услова за остваривање права и интереса младих у свим областима. НСМ се заснива на стратешком опредељењу државе да ради са младима и за младе, и полазећи од циља постављеног у Закону о младима (у даљем тексту: ЗОМ), тежи обезбеђивању услова који ће омогућити младима да у потпуности достигну своје потенцијале,

Стратегија за младе општине Лапово

активно учествују у друштву, доприносећи не само сопственом развоју, већ и развоју друштва.

НСМ представља кључни механизам остваривања, координације и унапређења омладинске политике којим се ствара подржавајућа средина у којој се иницијативе младих подстичу и уважавају. Сви СОП треба да стварају услове и подржавају оснаживање младих за укључивање у друштво у складу са сопственим избором и способностима. Све секторске политике треба да препознају младе и њихове потребе и потенцијале, да им омогуће учешће у доношењу стратешких одлука, спровођењу, надзору и евалуацији. НСМ је „гаранција омладини” од државе, али и „гаранција држави” од омладине, да ће заједнички деловати на реализацији циљева, поштујући договорена начела и негујући партнерски однос. НСМ представља водич у раду за младе и са младима за све СОП и платформа је за деловање на локалном, покрајинском, националном и међународном нивоу.

Стратегија је документ који, на предлог Министарства, доноси Влада, којим се уређује нарочито: активно учешће младих у друштвеном животу, обезбеђивање остваривања права младих на једнаке шансе, информисање младих, подстицање и вредновање толеранције, демократије, изузетних постигнућа младих, подстицање и развијање формалног и неформалног образовања, подстицање и стимулисање запошљавања и samozapošljavanja младих и омладинског предузетништва, унапређивање безбедности младих, одрживог развоја и здраве животне средине, очување и унапређивање здравља младих и друге активности и области од значаја за младе.

У припреми и реализацији Стратегије учествују млади, Министарство, министарства надлежна за посебне области у омладинском сектору и сви други субјекти омладинске политике. Министарство усмерава и прати спровођење Стратегије на локалном нивоу. Субјекти омладинске политике делују у складу с принципима Стратегије.

3. ЛОКАЛНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ/ОРГАНИЗАЦИЈЕ КОЈЕ СЕ БАВЕ МЛАДИМА

Општина Лапово има успостављену мрежу јавних институција и организација које се баве питањима младих. Саме институције и организације имају добру међусобну сарадњу што доприноси успешном и квалитетном раду.

Центар за социјални рад – основна установа социјалне заштите која врши јавна овлашћења у области социјалне заштите и породично-правне заштите на нашој територији. Центар се бави осетљивим и угроженим групама међу којима су пре свега деца и млади.

У оквиру службе за децу и младе ради се на :

- Заштити деце и омладине из породица са поремећеним породичним односима
- Заштити деце и омладине без родитељског старања,
- Заштити деце и омладине у сукобу са законом,
- Заштити деце и омладине од злостављања и занемаривања
- Заштити деце и омладине ометене у психо-физичком развоју

Стратегија за младе општине Лапово

Програми које Центар спроводи су:

- програми индивидуалног рада са младима,
- подршка деци и младима без родитељског старања кроз примењене облике заштите и при осамостаљивању,
- програми саветодавног рада са децом, младима и родитељима,
- превентивне програме намењене деци и младима.

Центар у сарадњи са хуманитарним организацијама и локалном самоуправом спроводи акције за децу и младе на хранитељству и под старатељском заштитом.

Центар за социјални рад има уску сарадњу са институцијама које се баве децом и младима (образовне, здравствене...), хуманитарним организацијама и удружењима особа са хендикепом.

При Центру за социјални рад већ неколико година функционише СОС телефон за пријаву насиља и пружање психосоцијалне подршке. Настојање је да рад СОС телефона који је до сада био пројектна активност прерасте у услугу подржану од стране локалне самоуправе.

Дом Здравља - Педијатар је свакодневно на располагању адолесцентима, а гинеколог два пута недељно, психолог једном недељно. У саветовалишту се обавља индивидуално саветовање, тренинзи и предавања за групе младих у циљу превенције ризичних понашања. Саветовалиште има тим младих који су вршњачки едукатори. Тренинзи су организовани у сарадњи са школама. Поред тренинга, заједно са тимом вршњачких едукатора се обављау јавне акције на промоцији здравља и промоције саветовалишта за младе.

Национална служба за запошљавање – Ова институција бави се запошљавањем, преквалификацијом и доквалификацијом незапослених лица на територији општине.

Полицијска управа - у складу са планом и програмом Министарства унутрашњих послова Републике Србије посебан акценат и значајно место у свом раду даје превенцији криминала и негативних понашања код младих. Предузима низ превентивних активности у циљу побољшања свеукупне безбедности младих како у школама, тако и ван њих. У том циљу Полицијска управа по моделу јавних трибина, округлих столова, радионица врши едукативна предавања у основним и средњим школама. Активно учествује у мултидисциплинарним тимовима који се баве проблемима младих на нивоу локалне самоуправе и тако пружа свој допринос у напорима локалне заједнице да се побољша квалитет живота младих у Лапову.

4. КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА МЛАДЕ - ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Канцеларија за младе представља организациону јединицу локалне самоуправе, у којој су утврђене процедуре и системи којим ће се креирати и/или спроводити локална политика за младе. Њена улога је да обезбеди окружење које омогућава младима да се развију у онакве одрасле особе какве су потребне друштву да би напредовале у будућности.

Главни циљ њеног формирања је стварање услова у локалним срединама за квалитетнији живот младих људи и њихово активно учешће у савременим токовима развоја друштва.

Сва питања која утичу на живот младих представљају предмет активности канцеларије док избор конкретних тема зависи од приоритета и потреба младих на локалном нивоу. Најчешће, оне подржавају и промовишу стваралаштво младих, пружају услове и подршку за самоорганизовање младих и активно учешће у креирању и спровођењу културних политика на локалном нивоу, повећању доступности културних, едукативних и спортских садржаја, организују вршњачке едукације о превенцији насиља и болести зависности, заштити животне средине и одрживом развоју и друго.

Разни пројекти односе се на оснаживање људског капитала, развој омладинског предузетништва, запошљавање младих и управљања миграцијама.

Бројним партнери, истичући Министарство омладине и спорта Републике Србије помажу локалним координаторима путем различитих тренинга и обука, пружају им стручно-техничку потпору и редовно информише о актуелностима у области омладинске политике.

Циљеви:

- Реализација и мониторинг локалне стратегије за младе
- Успостављање сарадње са Министарством омладине и спорта Републике Србије
- Успостављање сарадње са међународним организацијама
- Успостављање међусобне сарадње НВО посредством Канцеларије за младе
- Изграђивање односа и сарадње са локалним организацијама и иницијативама младих
- Промовисање волонтеризма међу младима
- Успостављање сарадње са Ученичким парламентима и студентским асоцијацијама
- Израда планова и координација активности са циљем да се побољша положај младих
- Организовање друштвеног живота младих
- Едукација и неформално образовање младих

Задачи:

- Мониторинг процеса имплементације локалне стратегије за младе општине
- Осигурање успешне комуникације свих релевантних и одговорних субјеката за развој младих на локалном, регионалном и националном нивоу
- Пружање подршке омладинским организацијама и иницијативама младих
- Изналажење нових могућности финансирања програма за младе у општини

Стратегија за младе општине Лапово

- Омогућити младима разноврсне моделе неформалног образовања (путем радионица, семинара и сл.)
- Организовање разних културних и спортских манифестација
- Пружање помоћи особама са инвалидитетом
- Заштита и промоција основних вредности живота младих
- Помоћ младима у њиховој професионалној орјентацији
- Едукација младих о уставом загарантованим слободама и правима
- Сагледавање проблема младих свих националности и етничке припадности, као и њихово решавање
- Побољшање стандарда младих и њиховог јавног, културног и спортског живота
- Организовање слободног времена младих
- Едукација младих о вредностима културне баштине и одрживом развоју локалне Заједнице

5. МЕЂУСЕКТОРСКА САРАДЊА

Подршка младима на свим нивоима власти у њиховом пуном друштвеном и социоекономском развоју је задатак свих субјеката омладинске политике и не може бити обавеза само једне особе или институције или организације. Синхронизованим радом, међусобним обавештавањем, комуникацијом, сарадњом и планирањем можемо очекивати позитивне резултате у домену подршке младима. Сама природа институционалне бриге о младима упућује на интерсекторски рад и ослањање више сектора на заједнички циљ.

Кроз међусекторску сарадњу се ствара могућност за размену искустава и унапређење заједничких сегмената рада између различитих субјеката на локалном нивоу.

Заједничким радом институција и организација које директно или индиректно раде са младима и за младе се усмерено даје јача подршка за развој младих. Кроз међусекторску сарадњу се подиже ниво информисања о активностима како код младих тако и на нивоу сарадње субјеката омладинске политике.

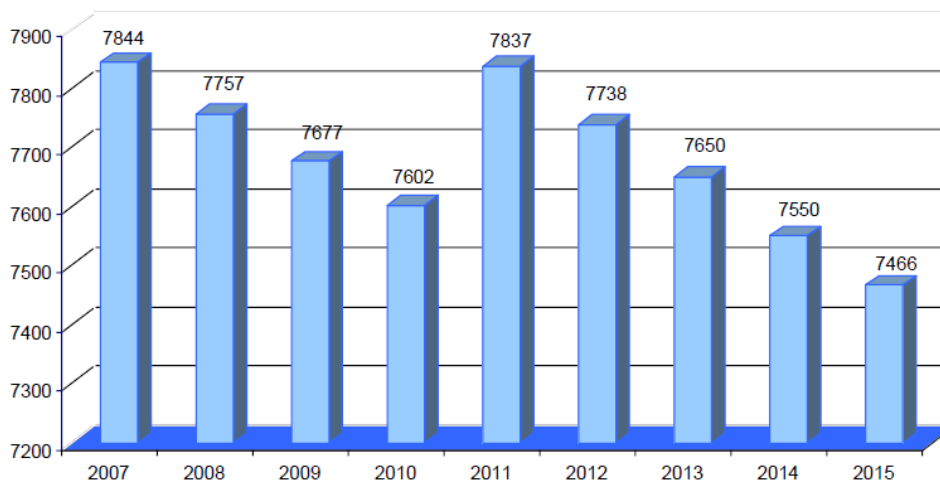
Предуслов за успешну омладинску политику и пуну подршку младима подразумева заједничко ангажовање свих субјеката омладинске политике а самим тим и поделу ризика, средстава, ресурса а као коначну корист овакав рад доноси боље стање младих у локалној заједници.

Радна група је дефинисала неколико активности у циљу покретања и одржавања међусекторске сарадње а у складу са спроведеним истраживањем и трендовима у развоју институционалне омладинске политике у земљи.

6. СТАНОВНИШТВО ОПШТИНЕ ЛАПОВО

6.1. Број становника

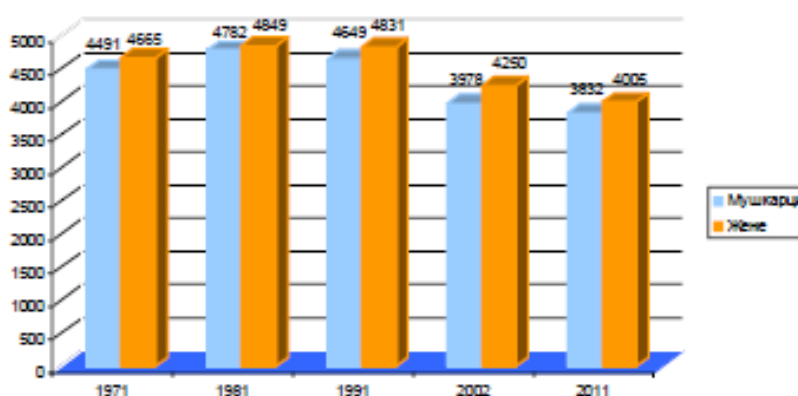
Преглед броја становника општине Лапово у периоду од 2007 - 2015. године

Извор: Републички завод за статистику

Након увида у податке из публикације Општине и региони Републике Србије, Републичког завода за статистику, који се односе на период од 2007. до 2015. године, може се констатовати да је углавном приметан пад броја становника општине Лапово. Последњи званични попис из 2011. године, сведочи да је општина Лапово бројала 7842 становника, што је за 4,69% мање у односу на попис спроведен 2002. године, када је имала 8228 становника. Према проценама Републичког завода за статистику у периоду од 2011. до 2015. године бележи се константан пад становника. Општина Лапово спада у групу малих општина те је уочљива миграција становништва ка већим привредним центрима, пре свега оним у окружењу. На овакав демографски баланс утицала је и природна депопулација као друга, битна компонента демографског процеса.

Структура становништва општине Лапово према полу

Извор: Републички завод за статистику

Стратегија за младе општине Лапово

Структура становништва општине Лапово према старости формирана је директним дејством фертилитета, односно наталитета, а процес старења је, у највећој мери, условљен секуларним падом наталитета. На структуру становништва према старости утицали су смртност у мањој, односно миграције млађег становништва, у знатно већој мери.

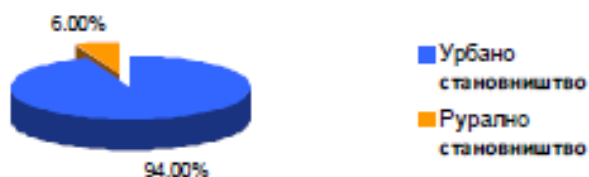
Према подацима из пописа становништва спроведеног 2011. године, највећи број становника је старости између 55. и 59. година (695), односно 8,87% укупне популације општине. Видљиво је варирање броја становника до 20. године старости.

Старосна структура становништва општине Лапово

Године старости	Година пописа становништва				
	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
0 - 4	532	611	543	319	317
5 - 9	583	628	577	429	358
10 - 14	705	548	607	521	379
15 - 19	861	584	598	499	465
20 - 24	731	723	549	559	495
25 - 29	553	850	562	494	449
30 - 34	591	757	701	485	492
35 - 39	753	526	821	499	504
40 - 44	805	620	715	628	515
45 - 49	708	695	503	694	516
50 - 54	372	822	562	592	597
55 - 59	401	682	628	424	695
60 - 64	496	337	723	469	568
65 - 69	449	344	564	503	391
70 - 74	320	399	275	530	383
75 и више	283	496	451	544	715
Непознато	15	11	103	39	

Извор: Републички завод за статистику

Однос урбаног и руралног становништва

На основу података преузетих из пописа становништва спроведеног 2011. године, да се уочити доминација урбаног у односу на рурално становништво општине Лапово. Урбано становништво живи у вароши Лапово и чини 94 % укупне популације општине, док у селу Лапово живи 470 становника – 6 %. Сеоску средину прати депопулација услед престанка биолошког обнављања, али и миграција становништва према урбаним и подручјима атрактивнијим за живот и рад. Густина насељености општине је 149,6 ст/км²

Стратегија за младе општине Лапово

6.2. Основни контингенти становништва

Основни контингенти становништва у 2015. години

Територија	Укупно становништво		Основни старосни контингенти становништва										Очекивано трајање живота живорођене деце од 2013-2015	
			Радни 15-64		Пунолетни 18 и више		Предшколски 0-6		Школо – обавезни 7-14		Фертилни 15-49			
	Прос. старост	Индекс старења	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	М	Ж
Шумадија	43,16	145,3	194128	67,46	239557	83,24	17816	6,19	22346	7,76	62092	21,58	73,35	77,9
Поморавље	44,53	163,9	133960	64,87	172820	83,69	11938	5,78	15423	7,47	43056	20,85	72,42	77,16
Ш и П	43,85	154,6	328088	66,17	412377	83,47	29754	5,99	37769	7,62	105148	21,22	72,89	77,53
Лапово	44,27	159,6	5026	67,32	6309	84,5	366	4,9	556	7,45	1596	21,38	75,04	77,28

Извор: Републички завод за статистику

6.3. Образовна структура становништва

У образовној структури становништва старијег од 15 година уочава се да најбројнију групацију чине особе са средњим образовањем (52,38%). Само основно образовање има 21,4%, док је 17,64% посматране популације без основног образовања. На основу ових података, уочава се доминантност женске популације у групацијама са нижим образовањем, односно без школске спреме или са завршених 3 разреда основне школе. Женска популација, у обема групама, чини преко 68% овог дела популације.

Становништво старије 15 и више година према полу и школској спреми, по попису из 2011. године

Територија	Мушко/ женско	Укупно	Без школ. спреме	Непот. Осн. Образ.	Осн. Образ.	Средње образ.	Више образ.	Високо образ.	Непознато
Лапово	Укупно	6785	133	1064	1453	3554	273	266	42
	Женско	3491	102	717	886	1510	127	130	19
	Мушко	3294	31	347	567	2044	146	136	23

Извор: Републички завод за статистику

6.4. Становништво према активности

Становништво према активности, по попису из 2011. године

Територија	Активно становништво					Неактивно становништво						
	Свега	Обављ. Заним.	Незапослени			Свега	Деца млађа од 15 г.	Пензионери	Лица са прик. Од имов.	Ученици/студенти	Домаћице	Остало
			Свега	Некад радили	Траже 1. посао							
Лапово	2859	2040	819	443	376	4978	1052	1942	29	555	959	441
Шумадија	123743	92124	31619	18950	12669	169565	40760	66554	1148	23054	23236	14813
Поморавље	81441	60824	20517	12307	8310	133095	28980	54683	953	15337	20817	12325
Регион	205184	152948	52236	31257	20979	302660	69740	121237	2101	38391	44053	27138

Извор: Републички завод за статистику

Стратегија за младе општине Лапово

Према званичном попису из 2011. године, број активних становника општине Лапово је 2.859, односно 36,48% укупне популације општине. Од овог броја, 71,35% обавља неко занимање, док остатак чине незапослена лица која траже посао или, пак, лица која су привремено прекинула своја занимања. Издржавано становништво чини 63,52% укупне популације општине.

Према последњем званичном попису 2011. године, општина Лапово је имала 2.455 домаћинстава са просечно 3,20 чланом. У односу на претходни попис, број домаћинстава је мањи за 4,4%.

6.5. Домаћинства према броју чланова

Године 2015. бележи се благи пораст броја живорођених, смањен број умрлих и благи пораст природног прираштаја у односу на податке из претходне године и са последњег пописа становништва 2011. године.

Домаћинства према броју чланова

Година	Укупно	1 члан	2 члана	3 члана	4 члана	5 чланова	6 и више	Просечно
2002	2587	477	612	420	479	275	204	3,21
2011	2455	518	537	420	408	286	286	3,20

Извор: Републички завод за статистику

Витални догађаји у општини Лапово

Година	Живорођени		Умрли		Природни прираштај		Бракови	
	број	на 1000 становника	број	на 1000 становника	број	на 1000 становника	закључени	разведени
2002.	78	9,5	129	15,7	-51	-8,2	47	12
2003.	73	9	144	17,7	-71	-8,7	38	11
2004.	74	9,2	134	16,6	-60	-7,4	48	8
2005.	60	7,5	141	17,7	-81	-10,2	40	15
2006.	76	9,6	129	16,3	-53	-8,7	34	16
2011.	50	6,7	151	20,1	-101	-13,5	31	-
2014.	59	5,6	133	17,6	-74	-12,1	29	3
2015.	54	7,2	111	14,9	-57	-7,7	33	4

Извор: Републички завод за статистику

Према националној структури становништва у општини Лапово најбројнији су Срби - 97,1%. Међу националним мањинама предњаче Роми - 0,71%.

Етничка припадност становништва у општини Лапово у 2011. години

Националност	Укупно	Срби	Црногорци	Македонци	Мађари	Роми	Румуни	Русини	Хрвати	Југословени	Словенци	Словаци	Албанци	Бугари	Остали	Нису се изјаснили	Регионална припадност	Непознато
Број	7837	7613	7	7	1	56	1	0	8	0	0	1	5	6	6	39	1	86

Извор: Републички завод за статистику

Стратегија за младе општине Лапово

Сходно националној структури становништва, најзаступљенија религија у општини Лапово је православно хришћанство (96,96%).

Религијска припадност становништва у општини Лапово у 2011. години

Религија	Укупно	Свега ¹	Православци	Католици	Протестанти	Исламисти	Атеисти	Неподељени	Друго	Непознато
Број	7837	7678	7500	19	2	0	14	44	3	98

Извор: Републички завод за статистику

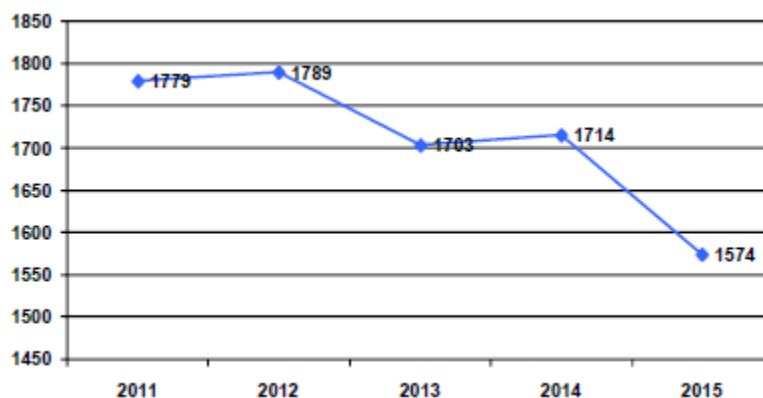
6.6. Запосленост

Обрађени статистички подаци који се односе на 5 посматраних година, од 2011. до 2015. године, показују непрекидно умањење броја запослених лица општине Лапово. На крају посматраног периода 2015. године, општина Лапово је имала 1.574 регистрованих запослених особа, што је, у односу на 2014. годину, представљало умањење за 8%, односно 11,5 % у односу на почетак посматраног периода

Ово умањење броја запослених општине Лапово последица је неактивности друштвених система који су, у фази приватизације или стечаја, смањили број запослених отпуштањем једног дела радне снаге.

Запосленост – Структура

Година	Укупно	Запослени у правним лицима (привредна друштва, предузећа, установе, задруге и друге организације)	Приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих	Регистровани индивидуални пољопривредници	Број запослених на 1000 становника	
					Укупно	Запослени у правним лицима (привредна друштва, предузећа, установе, задруге и друге организације)
2011.	1779	1446	333		430	177
2012.	1330	1330		231	172	133
2013.	1703	1318	385		223	172
2014.	1714	1305	409		227	173
2015.	1574	1176	357	41	211	158

Стратегија за младе општине Лапово

Структура незапослености

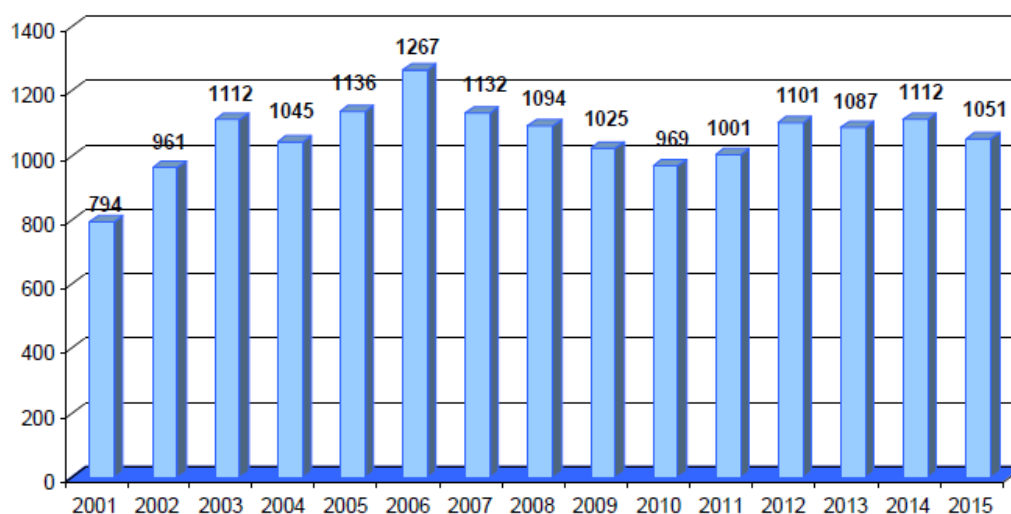
Година	Укупно	Први пут траже запослење		Без квалификација		Жене	
		свега	%	свега	%	свега	%
2001.	794	588	74,06	307	38,66	502	63,22
2002.	961	707	73,57	342	35,59	604	62,85
2003.	1.112	780	70,14	413	37,14	661	59,44
2004.	1.045	702	37,18	366	35,02	614	58,76
2005.	1.136	692	60,92	405	35,65	649	57,13
2006.	1.267	746	58,88	469	37,02	736	58,09
2007.	1.132	647	57,16	419	37,01	689	60,87
2008.	1.094	565	51,65	415	37,93	662	60,51
2009.	1.025	469	45,76	338	32,98	652	63,61
2010.	969	346	35,71	314	32,40	511	52,73
2011.	1.001	380	37,96	339	33,87	510	50,95
2012.	1.101	393	35,69	357	32,43	576	52,32
2013.	1.087	391	35,97	354	32,57	544	50,00
2014.	1.112	372	33,45	362	32,55	604	54,32
2015.	1.051	358	34,10	336	32,0	577	54,9

Извор: Републички завод за статистику

6.7. Незапосленост

Статистички подаци говоре да се након 2000. године број незапослених лица општине Лапово увећавао, закључно са 2006. годином. У периоду од 2006. до 2010. године долази до опадања броја незапослених лица. Међутим, од 2010. године овај број почиње да расте.

Незапосленост

Извор: Републички завод за статистику

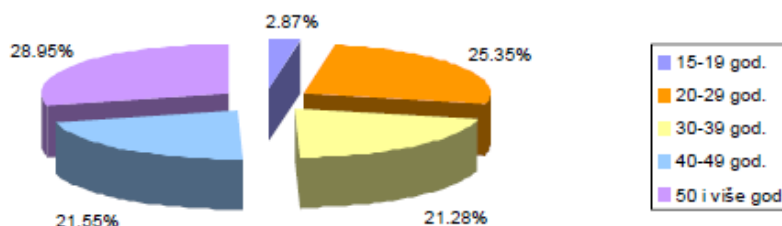
Пораст броја незапослених лица последица је неактивности друштвених система, који су, у фази приватизације или стечаја, смањили број запослених отпуштањем једног дела радне снаге (пре свега у сектору саобраћаја).

Током читавог посматраног периода, у структури незапосленог становништва, највећи удео имају незапослена лица која први пут траже посао. Учешће ове групације у укупном броју незапослених лица општине је расло да би од 2006. године почело да опада, тако да је у 2015. години износило 34,1% незапослених лица. Учешће лица без квалификација у укупном броју незапослених лица током посматраног периода је варијирало, износећи 32 % у 2015. години.

Стратегија за младе општине Лапово

У посматраном периоду варирао је и број незапослене женске популације. Учешће женске популације у укупном броју незапослених лица општине Лапово током посматраног периода било је изнад 50%, а по последњим подацима, за 2015. годину износило је 54,9%.

Старосна структура незапослених на крају 2015. године

Посматрајући старосну структуру незапослених лица општине Лапово уочавамо да највеће учешће остварује групација становништва преко 50 година старости – 28,95% свих регистрованих незапослених лица општине. Незнатно мање учешће остварују и групације између 20. и 29. година (25,35%), односно између 40. и 49. година (21,55%). Занимљив је и индикативан податак о учешћу незапослених лица од 15. до 19. године старости у укупном броју незапослених лица општине - 2,87%.

7. МЛАДИ У ЛАПОВУ

Младост у себи носи идеју напретка, оптимизма и веру добру будућност. То је посебно животно раздобље у којем се, поред биолошког и психолошког сазревања, одвија и процес укључивања појединца у друштвену заједницу. Овај процес траје док се не достигне одговарајући степен социјалне аутономије, одговорности и самосталности, мада свака од поменутих карактеристика подлеже индивидуалним мерилима.

Прецизно одређење узрасне границе младости представља својеврстан проблем. Најједноставнији начин дефинисања појма младих је на основу узрасне категорије, како је учињено и у случају Републике Србије. Према важећем Закону о младима Републике Србије, младе, односно омладину чине све особе од 15 до навршених 30 година. У различитим земљама ова дефиниција се може разликовати. У Националној стратегији за младе под појмом „млади” подразумева се фаза живота између детињства и одраслог доба. Младе можемо дефинисати као категорију прожету кроз све сегменте друштва без прецизне одреднице у годинама.

Млади у Лапову се суочавају са разноврсним изазовима у свакодневном животу и у томе се не разликују од својих вршњака из других градова и општина Републике Србије. Потребно је ипак нагласити неколико групних елемената који су специфични за општину а који произилазе из истраживања спроведеног током израде стратегије за младе.

Стратегија за младе општине Лапово

Највећи број младих кроз истраживање наглашава проблем запошљавања младих у општини и дугу транзицију након завршетка школовања до проналаска запослења што је уједно и највећи изазов у осталим локалним самоуправама широм земље.

Код младих се препознаје позитиван став према предузетништву и покретању сопственог бизниса, међутим, недостаје им вештина, знања и подршке како би самостално кренули у посао. Своју општину оцењују као место које се по питању квалитета живота младих не разликује превише од других општина у окружењу.

У највећем броју млади у Лапову дају позитивну евалуацију школе односно њену доступност и квалитет образовања. Велики број младих је посвећен спорту, професионално или рекреативно. Млади у Лапову су истакнутог солидарног и хуманитарног духа који испољавају на различите начине.

Млади су заинтересовани за организовани волонтерски рад, покретање сопствених радионица у просторима за младе али се истиче недовољна информисаност и недостатак подршке.

Велики део наглашених потреба младих у Лапову је могуће употпунити координисаним радом субјеката омладинске политике који се директно или индиректно баве младима.

Стратегија за младе општине Лапово

8. СВОТ АНАЛИЗА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Основна школе и једна средња школа • Смерови у средњој школи не одговарају потребама тржишта рада • Канцеларија за младе • Савет за безбедност општине • Центар за социјални рад • Дом здравља • Национална служба за запошљавање • Објекти у којима се могу спроводити активности за младе • Близина центара за образовање (Крагујевац) • Постојање личних контаката • Постојање интернет и ФБ странице за младе • Ученички парламент 	<ul style="list-style-type: none"> • Пораст асоцијалних облика понашања • Непостојање умреженог (партнерског) рада институција • Недовољан број програма за младе • Касно осамостаљивање младих • Немотивисаност младих • Недостатак комуникације међу младима • Недостатак организованог и квалитетног слободног времена • Неадекватна техничка и просторна опремљеност библиотека • Неинформисаност и незаинтересованост младих о развоју каријере • Непостојање уније/савеза студената • Мали број удружења за младе и удружења младих • Недовољан број простора прилагођених потребама младих
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Организована и одговорна политика за младе • Унија студената • Размена искустава, • боља међусекторска сарадња • Локални савети и радне групе • Физички простор • Успостављање сарадње са еколошким удружењима • Конкурси за удружења 	<ul style="list-style-type: none"> • Политика испред младих • Разумевање потреба младих • Мотивисаност младих

Стратегија за младе општине Лапово

9. ВИЗИЈА

Лапово је место у коме млади желе да живе и остану.

10. МИСИЈА

Лапово заједница која равноправно и активно укључује младе у њен живот и кроз систематску и континуирану бригу води рачуна о њиховим потребама и жељама.

11. ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

Стратегија за младе се заснива на неколико принципа и вредности а у складу са Националном стратегијом за младе, а који произлазе из вредносног система чији су основи:

- Устав Републике Србије,
- Универзална декларација о људским правима,
- Конвенција УН о правима детета са Протоколима,
- Конвенција Савета Европе о људским правима и основним слободама,
- Међународни пакет о грађанским и политичким правима као и у складу са циљевима Агенде 2030 за одрживи развој.

Принципи локалног плана акција су:

- **Поштовање људских права** – Сви млади имају иста права без обзира на пол, расну и националну припадност, религијско и политичко опредељење, сексуалну оријентацију, социјални статус, као и функционалне сметње/инвалидитет. Стварају се равноправне могућности за развој младих, засноване на једнаким правима, а у складу са потребама, властитим изборима и способностима.
- **Равноправност** – Сви млади имају право на једнаке шансе, на информисање, на лични развој, доживотно учење, запошљавање у складу са разноврсним сопственим карактеристикама, изборима и способностима. Обезбеђује се поштовање родне равноправности, недискриминације, слободе, достојанства, безбедности, личног и друштвеног развоја младих.
- **Одговорност** – Подстиче се и развија одговорност оних који раде са младима, као и одговорност младих у складу са њиховим могућностима.
- **Доступност** – Препознају се и уважавају капацитети младих као важан друштвени ресурс, при чему се исказује поверење и подршка њиховим потенцијалима. Омогућава се и обезбеђује доступност свих ресурса младима. Обезбеђују се услови за очување здравља младих и квалитетно провођење слободног времена. Афирмише се и стимулише постепено увођење и развијање инклузивног образовања на свим нивоима.
- **Солидарност** – Развија се међугенерациска солидарност и улога младих у изградњи демократског грађанства. Подстичу се сви облици вршњачке солидарности, подстиче се култура ненасиља и толеранције међу младима.

Стратегија за младе општине Лапово

- **Сарадња** – Подржава се и обезбеђује слобода удруживања и сарадња са вршњацима и подстиче међугенерациска сарадња на локалном, националном и међународном нивоу.
- **Активно учешће младих** – Обезбеђују се права, подршка, средства, простор и могућност како би млади учествовали у процесу доношења одлука, као и у активностима које доприносе изградњи бољег друштва.
- **Интеркултурализам** - Омогућава се поштовање различитости у свим областима људског живота, толеранција, као и афирмација уметничких и креативних приступа усмерених на неговање и развијање интеркултурално дијалога међу младима.
- **Целоживотно учење** – Промовише се целоживотно учење у којем се афирмишу знање и вредности и омогућава стицање компетенција. Обезбеђује се повезивање формалних и неформалних облика образовања и развијање и успостављање стандарда у образовању.
- **Заснованост** – Обезбеђује се да сви стратешки концепти, принципи и активности који се односе на младе буду засновани на утемељеним и релевантним подацима и резултатима истраживања о младима.

12. ЗАПОШЉАВАЊЕ И ЗАПОШЉИВОСТ МЛАДИХ

Област запошљавања и запошљивости је свакако доминантан проблем данас када су млади у питању и прожима се кроз различите аспекте њихових живота. Запошљавање као један од кључних проблема не само младих већ и читаве државе је препознат првенствено на националном нивоу и прожима се кроз скоро све стратегије државе као приоритет. Подстицањем запошљавања, отварањем програма и пројеката који подстичу запошљавање чини се велики допринос оснаживању младих за самосталан живот и развој као појединца. Запошљивост подразумева сталну конкурентност појединца на тржишту рада с обзиром на потребна знања, вештине и способности које се траже.

Истраживање о запошљавању и запошљивости за младе је изнело неколико занимљивих закључака.

Испитаници истичу да је степен запошљавања младих у Лапову веома низак. Послови нису у складу са образовним профилем који се нуде у општини, а велики број младих одлази из Лапова у потрази за послом у другим местима. У већини случајева, млади не користе и не препознају НСЗ као посредника и подршку у запошљавању. За потребе усавршавања знања и вештина како би били конкурентнији приликом запошљавања, испитаници препознају једним делом различите врсте курсева и радионица.

Слично као на националном нивоу, око 50% младих из општине Лапова има позитиван став о покретању сопственог бизниса. Из читавог низа могућности „нових послова“ који не захтевају велика улагања и подразумевају мало креативности, као опцију за

Стратегија за младе општине Лапово

сопствени посао наводе се самосталне трговинске радње, салони лепоте, угоститељски објекти и послови који захтевају велики почетни капитал.

Када се говори о информисаности младих и програмима запошљавања попут стажирања, волонтирања и стручне праксе, више од половине испитаника није чуло за њих, а тек око 10% их је и користило. Међу препознатим проблемима је недовољан ниво едукације о предузетништву, као начину самозапошљавања, што је један од узрока неразвијеног предузетничког духа младих у Лапову.

Важно је понудити адекватна и атрактивна решења како бисмо умањили одлазак младих из општине и подигли квалитет живота младих.

13. ИНФОРМИСАЊЕ МЛАДИХ

Информисање младих је координисана услуга која се одвија путем сервиса или центара у циљу оспособљавања младих да праве независне, информисане одлуке које ће им омогућити организовање властитих живота;

- пружање информација и подршке базираних на професионалној техници саветовања која настоји да одговори на специфична питања и проблеме младих, као и да их упути на друге институције уколико је то потребно;
- омогућавање приступа потпуним, разумљивим и поузданим информацијама у складу са потребама;
- информисање и креирање садржаја за младе у складу са потребама;
- приступ и знање за коришћење нових технологија и интернета;
- заснивање знања о младима на релевантним подацима која се користе за планирање у свим областима и нивоима власти.

Начин на који се испитаници највише информишу о темама од интереса за младе у општини Лапово, као што су запошљавање, праксе, образовање, здравље, мобилност, безбедност, волонтирање и друге теме, јесте путем интернета, и то преко друштвених мрежа које су апсолутно доминантне у свакодневном животу, приликом чега је тај одговор дао чак 75% младих. Чак 92% испитаника је изјавило да поседује и рачунар и интернет у свом дому.

Добро осмишљено и квалитетно постављено информисање младих даје резултате скоро у свим осталим пољима - здравље, запошљавање, образовање, култура, слободно време и др. Анализа истраживања говори да млади генерално немају довољно развијену свест о важности информисања за њихово функционисање и живот уопште.

Подизање свести о важности информисања и као и боља промоција активности за младе требају бити задатак не само Канцеларије за младе већ свих субјеката омладинске политике који се директно или индиректно баве младима и у чијем је опису рада информисање младих.

14. ОБРАЗОВАЊЕ

Систем образовања је сложени низ процеса који утичу на велики део укупне популације. Поред стицања квалификације, основни циљ образовања је стицање квалитетних знања, вештина и ставова за лично остварење и развој, инклузију, запослење, стицање и развијање основних компетенција.

Улагање у образовање и оспособљавање кључ су за будућност сваког појединца. На свим нивоима, локалном, регионалном и националном постоји међусобна зависност од образовања, запошљавања и успеха економије.

Само оне економије које повежу ове елементе остварују потпуни потенцијал. Држава која интелигентно улаже у образовање и оспособљавање напредоваће у подручјима предузетништва, науке и уметности. Обезбеђењем могућности за образовање ствара се атмосфера социјалне правде и једнаких могућности за све.

Стицање квалификација, знања и вештина су најбољи начин за обезбеђење запошљавања. Многи послодавци траже квалификоване раднике. Један од три послодаваца не може пронаћи људе одговарајућих вештина. То се посебно односи на најиновативније секторе економије у којима постоје велики број слободних радних места, као што су сектори инжењерства, науке и технологије.

Несклад између вештина које траже послодавци и оних које нуде особе које траже посао назива се јаз међу вештинама. То је један од најтежих проблема с којим су суочене европске земље. Потребно је премостити те јазове. Најпоузданији начин којим се то може учинити јест путем образовања и оспособљавања.

15. КУЛТУРА И СЛОБОДНО ВРЕМЕ

Култура и слободно време младих је област која обухвата широк дијапазон активности, а које пружају неограничене могућности за квалитетан развој личности, формирање културних и друштвених вредности. Култура је препозната као важан део инструмената и програма политике Европске уније.

Према Лисабонском Уговору из 2009. године, ЕУ се обавезује да у свим активностима узима у обзир културу како би се поспешило поштовање међу културама и промовисала разноликост. Други општи циљ ЕУ Стратегије за младе 2010-2018. је охрабривање младих људи да активно учествују у друштву, што се свакако односи и на културну и друштвену партиципацију младих. Обухваћене су активности које подстичу учешће младих у културном животу, креирању и учешћу на културним активностима као и подстицање препознавања Омладинског клуба и појачавање његових капацитета за креирање и спровођење квалитетних програма у слободном времену за младе.

16.ЗДРАВЉЕ И СПОРТ

У посматрању младих и здравља, веома је важно поставити фокус на превентивне активности, на промоцију здравих стилова живота и на организовање кампања против пушења, алкохола. Лапово се не истиче по систематској промоцији здравих стилова живота младих. Доступност превентивних и консултативних здравствених услуга, не прати потребе младих. Не постоје организоване, перманентне едукативне кампање за младе, нарочито за оне средњошколског узраста код којих је превенција посебно важна и корисна.

Млади су препознали недостатак саветовалишта за младе као веома значајног елемента за подршку младима. Позитивни резултати истраживања говоре о томе да се велики број младих бави неком врстом спорта и то 72% се бави редовно неком врстом физичке активности, 55% рекреативно и око 17% професионално. Као могућност унапређења здравих стилова живота испитаници у великом броју предлажу обавезне едукације у школама, спортске едукације и заједничке масовне активности.

17.БЕЗБЕДНОСТ МЛАДИХ

Одсуство било ког облика ускраћености, одсуство страха и слобода будућих генерација да наследе здраво природно окружење – међусобно су повезани саставни делови људске безбедности и стога националне безбедности.

Безбедност представља начин заштите виталних вредности како друштва тако и појединца. Сигурност представља једну од најважнијих људских потреба. Безбедност је такође препозната као кључна друштвена вредност кроз бројне међународне документе. Према концепту људске безбедности у чијем фокусу је појединац, институције су дужне да грађанима обезбеде сталну заштиту уместо повремене, односно да делују превентивно, а не реактивно. То подразумева институционалну одговорност да се развијају програми и услуге који одговарају потребама локалне заједнице и у интересу су чланова заједнице.

Овом стратегијом директно пружамо подршку младима, а ефекти ће се огледати на целу локалну заједницу без обзира на узраст.

Млади у Лапову се у највећем броју осећају безбедно у својој локалној заједници а као највеће изазове у безбедности по младе препознају непостојање уличне расвете у неким деловима општине.

Свакако посматрају безбедност као заједничку одговорност а као предлоге за унапређење и одржавање стања предлажу бољу комуникацију са институцијама за безбедност и сетове едукација на тему безбедности.

18.УКЉУЧИВАЊЕ МЛАДИХ ИЗ ОСЕТЉИВИХ ГРУПА

У прегледу и анализи стања потребно је уважити неједнаке животне шансе осетљивих група младих и могуће ризике искључености и неједнакости оних особа које живе у тешким условима.

Неопходно је идентификовати постојање оних младих којима је потребно понудити адекватан садржај, прилагођен њиховим могућностима и потребама. Чињеница је да не постоји довољан број програма који су намењени свим категоријама осетљивих група младих. Такође, неопходно је повећати свест младих о правима и потребама осетљивих група младих и константно радити на подизању свести и практиковању принципа недискриминације у друштву.

Рад на овом приоритету је посебно важан јер се огледа у Стандардима рада и у складу је са Националним напорима за укључивање младих из осетљивих група у све друштвене токове.

19.ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ

Заштита животне средине подразумева скуп различитих поступака и мера који спречавају угрожавање животне средине. Она је мултидисциплинарна и треба да представља трајну обавезу свих чланова друштва. Њена мултидисциплинарност проистиче из чињенице што здравље, животна средина и социјални услови представљају комплекс области и проблема који су у сталној интеракцији. Стога сваки поремећај стања животне средине доводи до еколошких поремећаја и поремећаја социјалних односа, који су међусобно повезани и условљени.

Одрживи развој подразумева ону врсту развоја која стреми ка задовољавању потреба садашње генерације притом не угрожавајући могућности будућих генерација за остварење њихових потреба.

На националном нивоу главни проблеми заштите животне средине се огледају у следећем:

- низак ниво свести о животној средини,
- недовољна едукација о животној средини
- неадекватно учешће младих у одлучивању.

Велико је неразумевање важности и хитности решавања ових питања у циљу очувања здравља људи. Формално образовање из области заштите животне средине у оквиру васпитно образовног процеса још увек није задовољавајуће. Недовољно неформално образовање из области заштите животне средине присутно је као последица недоступности одговарајућих информација и ограниченог интереса медија. Изазови на националном нивоу се могу лако пренети на локални ниво. Заштита и унапређење стања животне средине од великог су значаја за становнике сваке локалне заједнице, а посебно популацију младих, јер су они ти који у случају њеног угрожавања трпе последице лошијег стандарда живота и угроженог здравља

20. АКТИВИЗАМ, ВОЛОНТИРАЊЕ И МОБИЛНОСТ МЛАДИХ

Активизам младих представља све улоге које млади остварују у друштву, а којима утичу на заједницу, залажу се за једнака права и могућности, развијају своје потенцијале. Активни млади су равноправни учесници у свим областима друштвеног живота, који са правима и могућностима преузимају и одговорност за будућност заједнице кроз удружења грађана, ученичке парламенте, организовањем неформалних група и другим видовима организовања.

Волонтирање је камен темељац цивилног друштва јер оживљава људске вредности као што су: заједништво, брига, учење, одговорност и солидарност. Волонтерски рад представља један од најефикаснијих облика учешћа грађана у процесу развоја локалне заједнице. Волонтирање као модел друштвеног ангажовања има огроман потенцијал у спровођењу активности усмерених на смањење сиромаштва, одрживи развој и социјалну инклузију.

Мобилност младих је могућност младих људи да се крећу између различитих места у својој земљи и ван ње ради постизања личних развојних циљева, самосталности, ради волонтирања и омладинског рада које су у вези са слободним временом.

Анкета показује да чак 64% младих у Лапову никада није волонтирало. Поред тога, постоји воља добра слика о волонтирању и потребно је боље промовисати могућности за волонтирање и постојеће домаће и европске програме.

Као најближи механизам ученички парламент није довољно препознат као место за учешће и доношење одлука. Поред овога, кроз истраживање је препозната воља младих да се укључе, креирају програме и буду информисани о раду.

Сва три појма су веома блиска и најчешће један не иде без других. Они су практично инструменти за партиципацију младих у заједници и развој основе демократског друштва. Дефинисањем и реализацијом активности и мера за учешће младих у развоју општине обезбеђују се права, подршка, средства, простор и могућност, како би млади учествовали у процесу доношења одлука, као и у активностима које доприносе изградњи бољег друштва.

21. АНАЛИЗА ПОТРЕБА МЛАДИХ У ОПШТИНИ

Истраживање тренутног стања и потреба младих спроведено је у три фазе.

Прва фаза истраживања подразумевала је прикупљање свих релевантних података положаја и тренутног стања у општини, укључујући статистичке демографске податке, податке о локалним стратешким документима, као и податке о локалним ресурсима и институцијама које се баве имплементацијом и развојем омладинске политике.

Друга фаза истраживања била је усмерена на потребе младих људи од 18 до 25 година. Коришћена је квалитативна методологија, одржане су две фокус групе, са средњошколцима и студентима. Тема фокус група била је квалитетно коришћење слободног времена – културни и едукативни садржаји на локалу. Како се потребе

Стратегија за младе општине Лапово

младих људи на локалу не разликују од потреба и стања младих, тако су и поједини учесници фокус група били млади људи из других општина.

Трећа фаза овог истраживања била је посвећена групном интервју са представницима невладиних организација које делују на територији општине, а које су програмски везане за унапређење и развој омладинске политике. Тема интервјуа била је да се утврди садашњи положај и стање цивилних организација и удружења чија су циљна група млади, као и могућности и перспективе за будући рад ана реализацији активности у оквиру омладинске политике.

21.1. Потребе средњошколаца

Најважније потребе и проблеми младих у Лапову:

- Млади највише проводе слободно време тако што сурфују интернетом, рекреативно се баве спортом (стони тенис, рукомет, фудбал, трчање), похађају часове страних језика (енглески), цртају, пишу поезију, баве се риболовом и аматерским плесом.
- Од културних садржаја који су у понуди највећи број њих истиче организоване свирке, културно-уметнички програми, позоришне представе, дешавања на отвореним просторима.

Сви учесници су се сложили да су прилично слабо информисани о неким редовним садржајима културних програма у општини, тј. не труде се да се информишу јер имају став да су те понуде њима неинтересантне.

- Позориште посећује мали број учесника, а у драмским секцијама школе или драмској секцији позоришта учествује само неколицина присутних ученика. Ни њихови вршњаци са којим се друже такође не учествују у раду тих секција и програма.

Све ово наводи на закључак да програм позоришта није конципиран у складу са интересовањима младих.

Као пример добре праксе организовања ученика да учествују у неким ваншколским уметничким радионицама издвајају такмичење у коме учествују све школе које се такмиче у глуми и музици. Изразили су жељу и спремност да се убудуће активније укључе у осмишљавање тог такмичења. Стекао се утисак да млади воле манифестације где могу да искажу своју креативност ван сваке форме и да је управо то начин да се активирају и постану креативнији у многим областима њиховог живота.

Једна од позитивних ствари је и то што су неки од учесника похађали многе семинаре као што су јавно заговарање, писање пројеката, програм за запошљавање итд. Многи од њих су изразили интересовање и спремност за учествовање на таквим и сличним семинарима и обукама што наводи на закључак да су млади жељни за стицање нових знања и вештина и да их неформално образовање привлачи. Такође истакли су став да

Стратегија за младе општине Лапово

су семинари ефикаснији када се одржавају ван места њиховог становања, као и да је то један од начина да се задовоље више потреба младих одједном. Као добру ствар истичу и то да се на тим семинарима друже са младима из других средина и да је то добро зато што размењују искуства.

Закључак свих је да је систем такав да им не дозвољава да га промене и да су установе и институције далеко од концепта који би задовољио њихове потребе. Нарочито школе које би требало да излазе у сусрет младима, њиховим идејама и иницијативама, то не чине.

Идеје су им биле: да се кроз Канцеларију за младе ангажују на писању пројеката за осмишљавање свог слободног времена и да то буду активности које су едукативног и културног садржаја.

Реферисали су сви да желе да учествују у радионицама које подижу њихову свест о себи, њихову одговорност, мотивацију и које подстичу креативне потенцијале (за драмске и уопште арт радионице, радионице из области екологије.)

21.2.Студенти, запослени и незапослени

Када се постави питање слободног времена одговори свих учесника фокус група своде се на: интернет, посете кафићима, рекреацију, гледање филмова, шетње и сл.

Већина учесника из Лапова није задовољна понудом градског позоришта и имају став да су спорадични културни садржаји који се организују превише традиционални и незанимљиви младима.

Интересантно је да сви учесници фокус групе истичу потребу за организовање квалитетних концерата и квалитетних спортских дешавања. Сви учесници сагласни у томе да у граду нема континуитета културно-едукативних садржаја, дакле спорадично, пројектно организују се некада неки програми и то квалификују као слабост.

Активности тј. програми у којима би учествовали су: арт радионице, едукативни програми, програми за оснаживање капацитета личности, едукације које подстичу мотивацију за активније учешће у друштвеном животу, едукације из области екологије.

Као велики проблем истакла се и неактивност младих, као и немогућност њихове активације. Недостатак жеље да се нешто постигне доводи до стања опште апатије као и до трошења времена у кафићима.

Позитивна ствар је то што су учесници групе истакли жељу за стицањем знања у области проналажења начина за активацију својих вршњака.

Сви учесници узеће учешћа у радионицама које се буду организовале кроз Канцеларију за младе.

Стратегија за младе општине Лапово

Генерални закључак је да је огромна већина младих неинформисана и слабо упућена у све аспекте живота па и на пољу културе. Међутим то никако не значи да они не желе да се укључе у животне токове и постану равноправни део друштва, што они у суштини и јесу.

Што се тиче њиховог става према Канцеларији за младе приметно је да у њој виде прилику за побољшање њиховог живота. Пре свега доступност установама, институцијама, локалној самоуправи и другим органима који су до сада њима били недоступни. Мисле да би преко канцеларије били ближи центрима одлучивања и да ће на тај начин лакше и више утицати.

22.СТАВОВИ НЕВЛАДИНОГ СЕКТОРА

Генерални је став представника цивилног сектора је да све што невладине организације раде, све је намењено младима. Програме који су у плану реализације за наредни период треба развијати константно, да се уз једну сарадњу оформи мрежа организација која ће бити подржана и од канцеларије за младе и од општине.

Јасно је изражен став да би својим искуством и ресурсима НВО преко канцеларије за младе могле организовати различите радионице, семинаре и едукације, где би своја искуства у раду пренели сарадницима и активистима локалне канцеларије за младе.

Морамо поменути и неке препоруке невладиних организација које ће нам бити од користи, а то је да би приликом одабира учесника за наредне наше активности било пожељно користити мотивациона писма у којима се млади људи заиста интересују за наш рад и за проблеме локалне заједнице, а самим тим оспособимо младе људе да након тих програма повуку неке своје идеје. Затим, једна од многих препорука је и та да канцеларија покуша да осмисли неке нове садржаје за младе у смислу истраживачког ангажовања, и предлог да је канцеларији неопходан програм за анализу тзв. СПСС програм, како би сва будућа истраживања била верификована и веродостојна.

Генерални закључак групног интервјуа је тај да су организације на локалу које се баве младима широко отворене за све видове будуће сарадње са канцеларијом за младе и да ће са задовољством учествовати у свим будућим активностима канцеларије и као подршка, а и као партнерске организације.

23. ПРИОРИТЕТИ ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА МЛАДЕ

На основу идентификованих проблема и прегледа стања расположивих на парципитиван начин идентификовани су следећи приоритети у општини Лапово:

1. Слободно време младих
2. Активно учешће младих
3. Неформално образовање младих
4. Здравље младих

23.1 Приоритет 1- Слободно време младих

Значај активности слободног времена за психички, когнитивни и социјални развој младих препознат је у већини савремених друштава. С обзиром на то да активности у слободном времену у великој мери доприносе емоционалном и социјалном развоју младих, важно је предузети све мере да програми намењени слободном времену не постану средства индоктринације младих или њиховог искључивања из других аспеката социјалног живота.

Готово половина испитаних средњошколаца на основу истраживања путем фокус групе навело је да слободно време проводи у неструктурираном дружењу са вршњацима. Поред вршњака, средњошколци слободно време радо и често проводе уз телевизор, мобилни телефон или уз компјутер.

Типични начини провођења слободног времена и њихова учесталост врло су слични и на студентском узрасту. Најчешћа активност је слушање музике, затим дружење, па изласци и гледање ТВ програма. Следи читање, помагање родитељима у кућним пословима и културне активности.

Од понуђених одговора, најмање је заступљено чланство у омладинским и студентским удружењима и активности у КУД-овима.

Овакву структуру слободног времена можемо оценити као сиромашну, а слободно време којим млади располажу као недовољан простор за промоцију вредности. Из перспективе младих, најзначајнија препрека за квалитетно провођење слободног времена јесте недостатак новца, а овај разлог је много важнији за студенте него за средњошколце.

Дефинисањем проблема некавалитетног провођења слободног времена младих у Лапову, према мишљењима младих, дат је и приказ узрока који воде до овог проблема:

- **Недовољна комуникација младих, како међу собом тако и са одговорним субјектима у друштву** (непостојање кутка за младе, неукљученост младих у информисање и ауторске емисије за младе у медијима, непостојање континуираних програма за младе у културним институцијама)
- **Недовољна физичка активност** (превише слободног времена се проводи на фејсбуку, превелика посвећеност компјутерским игрицама, недостатак волонтерских послова за младе)

Стратегија за младе општине Лапово

- **Неквалитетно трошење слободног времена** (коцкање младих у кладионицама и коцкарницама, гледање непоучних ТВ емисија, прекасно остајање малолетних лица у току ноћног изласка)
- **Одсуство иницијатива у креирању квалитетних садржаја локалне заједнице и институција које се баве младима** (непостојање различитих понуда и садржаја за младе/структура запошљених у култ.установама, непостојање адекватног простора за младе, непостојање континуираног програма за младе културних институција)
- **Одсуство иницијатива младих** (некреативност младих, пасивност младих, недовољно развијени капацитети младих, недовољна организација у формалне и неформалне групе, недовољно вредновање учешћа и рада младих, неинформисаност и незаинтересованост)
- **Недостатак културних догађаја прилагођених младима** (недостатак простора за културну афирмацију младих, неприлагођеност планова културних институција младима, недостатак финансијске подршке омладинским акцијама)
- **Злоупотреба савремене комуникације** (недостатак самопоуздања, повлачење у свој свет, неограничен приступ најразличитијим информацијама и врстама забаве)
- **Неупућеност у алтернативне начине спровођења слободног времена** (незаинтересованост, непостојање координације)

Слободно време

Време без обавеза, односно, време које сами себи креирамо;

- спорт и рекреација;
- социјализација;
- путовања;
- забава;
- читање,
- музика,
- филмови;
- инфомисање,
- медији;
- аматерско стваралаштво,
- активизам и волонтеризам;
- неформално образовање.

Садржаји су претежно концентрисани у већим градовима. Млади су већином недовољно информисани, пасивни и незаинтересовани. Са друге стране, при изради програма, не води се рачуна о потребама младих. Економска ситуација организаторе садржаја чини несамоствалним и условљеним, а програме конзументу недоступним.

Не постоји организовано и признато образовање за менаџмент у култури и уметности и рад са младима.

Стратегија за младе општине Лапово

Култура

Процес декултурализације удовољавањем масовним укусима један је од узрока елитистичког погледа на културу. Велики потенцијал у културном наслеђу, посебно богатству утицаја и традиција, недовољно је искоришћен. Нефлексибилност постојећих институција онемогућава укључивање нових група у рад, а њихов монопол им отежава афирмацију.

Малобројне су могућности за рад. Кадрови задужени за традиционалне манифестације не мењају њихову концепцију и креативност, што често доводи у питање смисао даљег одржавања тих манифестација. Рад и програм градских институција културе углавном зависи од воље актуелних политичких структура.

Слабом и несадржајном понудом, када је реч о култури, млада особа је приморана да самостално организује своје слободно време. Постојеће групе/организације младих често су затвореног типа. Ово је узрок стварању нових, укључивању младих у масовне, отворене организације (спортски клубови, КУД-ови...), или просто неорганизованом времену младих.

Највидљивији начин на који млади испуњавају своје слободно време јесу спортске активности, у клубовима или самосталним организовањем. Поље културе и слободно време младих такође смо посматрали анализирајући понуду (оних који креирају, организују, воде и управљају активностима) и потражњу (конзументата, посетилаца...).

Општи циљ: Унапредити могућности за квалитетно провођење слободног времена младих

Специфични циљеви:

- Успоставити механизме за анализу и праћење кључних потреба младих и пружати подршку програмима и активностима у области слободног времена.
- Повећати доступност културних садржаја креираних кроз анализу потреба младих у области слободног времена.
- Проширити понуду спортских активности и обезбедити услове младима за бављење постојећим.
- Промовисати активно учешће младих у креирању и спровођењу културних и спортских садржаја на локалном нивоу.

Мере за решавање дефинисаних проблема

Појединци своје културне потребе могу остварити само у интеракцији са заједницом, окружењем. Маркетиншки приступ решавању проблема заснивао би се на потребама и жељама конзументата.

Специфични циљ 1.

- Дефинисати надлежности канцеларије за младе и могуће партнере за реализовање програма и активности у области слободног времена.

Стратегија за младе општине Лапово

- Реализовати истраживања потреба и потражње у оквиру планирања програма намењених младима на основу систематизованих података.
- Информисати младе о постојећим могућностима у погледу слободног времена преко канцеларије за младе, омладинских НВО, сајтова, каталога и медија.

Индикатори:

- Израђен правилник о надлежностима канцеларије за младе и могућим партнерима
- Број евидентираних потреба младих и транутне понуде
- Број информисаних младих

Специфични циљ 2.

- Повећати квалитет и обим културне понуде за младе.
- Обезбедити субвенције за повећање гостујуће културне понуде за и од младих.
- Формирати локалне фондове за промоцију културних садржаја прилагођених младима.
- Иницирати оснивање омладинских клубова са културним садржајима креираних од стране младих.

Индикатори:

- Број културних активности за младе
- Број гостујућих културних активности за младе
- Број културних садржаја за младе финансираних из локалних фондова
- Број културних садржаја насталих као резултат креативног рада младих

Специфични циљ 3.

- Обезбедити активније учешће локалне самоуправе у развоју школских спортских програма и спортских програма за све младе.
- Повећати доступност спортских сала и спортских објеката, кроз њихово коришћење за рекреативне активности младих.
- Пружити подршку и пратити спровођење акција које подстичу бављење спортским и рекреативним активностима младих.

Индикатори:

- Број школских спортских програма и спортских програма за све младе у којима је учествовала локална самоуправа
- Број коришћења спортских сала и спортских објеката у рекреативним активностима младих
- Број спроведених и евалуираних акција

Стратегија за младе општине Лапово

Специфични циљ 4.

- Стимулисати креирање и спровођење пројеката и културних и спортских активности креираних од стране младих.
- Обезбедити фондове из средстава локалне самоуправе за спровођење пројеката и културних и спортских активности креираних од стране младих.
- Пратити и усаглашавати културне и спортске програме и активности институција са програмима и активностима креираним од стране младих и стимулисати синергије пројеката где год је то могуће.

Индикатори:

- Број пројеката и културних и спортских активности креираних од стране младих
- Број пројеката и културних и спортских активности креираних од стране младих и финансираних из средстава локалне самоуправе
- Број културних и спортских пројеката и активности младих и институција.

23.2.Приоритет 2 - Активно учешће младих

Подаци о различитим облицима учешћа младих у друштву јесу разнородни и несистематизовани. Недостају, такође, информације намењене младима о могућностима, релевантним активностима, организованим догађајима и других важним аспектима из њиховог живота.

Ове чињенице указују на то да млади већ годинама представљају једну од највећих маргинализованих група у нашем друштву а њихово активно учешће није било тема интересовања и истинског ангажовања носилаца власти.

У Републици Србији још увек не постоје механизми за учешће младих у доношењу одлука у органима јединица локалне самоуправе и државне управе, иако су стандарди омладинског учешћа утврђени бројним документима на нивоу Савета Европе и Европске уније.

Немогућност утицаја на доношење одлука у установама и органима државне управе и локалне самоуправе који се баве младима, доводи до неповерења и смањеног учешћа младих у јавном животу.

Дефинисањем проблема недовољног активног утицаја и учешћа младих у Лапову, према мишљењу младих, дат је и кратак приказ узрока који доводе до овог проблема:

- Обострано неповерење у постојање могућности за заједничко решавање проблема (незаинтересованост младих, слаба комуникација између младих и одговорних институција, неинформисаност младих о могућностима учешћа у процесу доношења одлука)
- Недовољан и мали проценат учешћа младих у културним догађајима (неусаглашени планови културних институција са потребама младих, недостатак културних капацитета младих, непрепознавање културних потреба младих, искљученост младих, неповерење у младе).

Стратегија за младе општине Лапово

На ове проблеме који се тичу активизма младих у Лапову позитивно утичу институционални облици удруживања младих: канцеларија за младе и савет за младе; који својим активностима: организовање фокус група, различитих врста радионица, тренинга и семинара подстичу младе да узму директно учешће како у дефинисању тако и у корацима решавања истих.

Осим ових облика активног учешћа млади се формално и неформално удружују и организују како би радили на појединачним и специфичним питањима и управо су ови облици активизма најинтересантнији за младе. Од културних и спортских до учествовања младих у консултативним процесима и процесима доношења одлука млади су дали свој допринос и остварили неке резултате: консултативни процес у доношењу Националне Стратегије за Младе, оснивање Омладинских Савета, учествовање у креирању програма Канцеларија за младе, партиципација у креирању културних садржаја које реализују формалне и неформалне групе и удружења, одрађени консултативни процеси при писању пројеката за мале и средње културне акције на локалу као и активност младих у оквиру рада ученичких парламената.

Активно учешће младих у друштву

Млади имају могућност да се активно укључе у друштвена дешавања, као и да на њих утичу својим деловањем и остварењем личних идеја, првенствено као ученици и студенти кроз образовне и пратеће школске програме, затим као корисници/е и учесници/е у програмима организација за младе, као чланови/це организација младих и као чланови политичких партија.

Организације за младе

Под појмом организације за младе подразумевамо све организације и удружења која искључиво или у оквиру своје укупне делатности имају и програме намењене младима. Највећи проблем је непостојање евиденције и валидне статистике о програмима за младе који се реализују на територији општине. Многи квалитетни програми остају незабележени и немају могућност да континуирано трају и постану препознатљиви у јавности, а самим тим и доступнији корисницима.

Такође, проблем чини и мало организација које имају искључиво програме за младе.

Највероватније да, због слабе или ограничене подршке локалне заједнице, ове организације и удружења имају малу шансу да постану самоодрживе и углавном зависе од донација.

Како су активности ових организација пре свега непосредно везане за циљну групу младих оне младима углавном пружају најдиректније задовољење њихових потреба и самим тим се и активно учешће младих у њиховом раду релизује са великом дозом мотивације.

Осим ових облика активизам младих подстакнут је и институционалним облицима бриге о младима, као што су: Канцеларија за младе, омладински савет и омладинска задруга. Који пружају услуге младима подстичући их да кроз активизам у разним областима задовоље своје потребе, било да су у питању спортске, културне или потребе за хонорарном зарадом.

Стратегија за младе општине Лапово

Организације младих

Под појмом организације младих подразумевамо самостално организоване групе и удружења младих. Многе организације и удружења на територији општине Лапово имају посебне организационе делове који окупљају младе и којима руководе млади: културно- уметничка друштва, уметничка удружења, секције, групе и ансамбли, спортска друштва и организације.

Најчешће активности које овако организовани млади реализују и на тај начин активно учествују у развоју заједнице су:

- културни и медијски програми,
- заштита околине,
- заштита и промоција људских права,
- организовање слободног времена младих,
- спортске манифестације,
- кампање,
- уличне акције и слично.

Најчешћи проблеми са којима се млади и њихове организације срећу јесте недостатак новца, како за програме тако и за трошкове одржавања организације, као и тешкоће у проналажењу простора за реализацију њихових активности.

Политички активизам

Иако младе у овом добу карактерише ентузијазам и покретачка животна енергија, отворени су и спремни за прихватање новог, имају визију будућности какву желе, поседују знање, служе се савременим комуникацијским средствима, њихово присуство и набројани квалитети нису у очекиваном проценту видљиви у представничким телима. Слична ситуација је и у политичким партијама – чак и партије које у чланству имају велики проценат младих, у руководећим телима тих истих партија младих готово да и нема.

Млади у Лапову и поред наведених чињеница имају неке облике политичког активизма. Један од најевидентнијих је у подмлацима политичких партија.

Волонтерски рад

Волонтерски рад су “оне активности којима се људи баве по сопственој жељи, било да то раде спонтано и индивидуално било организовано и перманентно, делујући кроз институције и службе, али увек без материјалних сатисфакција, изузимајући моралне и друге друштвене сатисфакције.” Волонтерски рад издвојили смо као посебно поглавље, јер смо закључили да млади људи данас или имају погрешну представу о овом облику друштвеног ангажмана, или је немају уопште.

Као и у претходном делу, издвојили смо следеће проблеме:

- Одсуство промоција волонтерског рада;
- Непостојање волонтерског центра;

Стратегија за младе општине Лапово

- Организације које се баве волонтерским радом нису умрежене;
- не ради се на мотивацији младих да се волонтерски ангажују;
- начин на који је млада генерација одрасла довео је до незаинтересованости за волонтерски рад.

Општи циљ: *Подстицати младе да активно учествују у локалној заједници.*

Специфични циљеви:

- Мотивисати, образовати и подржати младе да активно учествују у доношењу одлука у локалној заједници
- Унапредити сарадњу младих и представника локалних институција
- Подстицати и организовати волонтерски рад код младих

Мере за решавање дефинисаних проблема

Специфични циљ 1:

- Подстицати младе на образовање о правима, слободама и важности креативног учешћа у друштву.
- Успоставити и оснажити постојеће мреже младих вршњачких едукатора.
- Иницирати отварање омладинског центра, чија је улога окупљање и креативно деловање младих.

Индикатори:

- Број младих који је учествовао у обукама
- Број мрежа и број вршњачких едукатора
- Број институција и појединаца укључених у отварање омладинског центра

Специфични циљ 2

- Успоставити и оснажити постојеће механизме сарадње младих и локалних институција.
- Подржати иницијативе које јачају сарадњу и разумевање између младих и локалних институција.

Индикатори:

- Меморандум о сарадњи између локалних институција и младих
- Број подржаних иницијатива

Специфични циљ 3

- Подстицати програме и активности волонтерског рада младих
- Обезбедити механизме за праћење и вредновање волонтерског рада младих.

Индикатори:

- Број програма и активности за волонтирање младих

Стратегија за младе општине Лапово

- Број евалуираних волонтерских активности младих

23.3. Приоритет 3 - Неформално образовање младих

Образовање јесте препознато као општи циљ Националне стратегије за младе и то у смислу да је степен развоја образовања показатељ друштвеног, културног и економског развоја земље. Са развојем друштва, науке и технологије, постало је неопходно стално усавршавање младих што је постало могуће посебно путем неформалног образовања младих.

У Лапову, слично као и у осталим општинама Србије, млади захваљујући неформалном образовању допуњују формално стечена знања и приступају оним садржајима који су у формалном образовању неприступачни. Кроз неформално образовање млади могу да задовоље своје потребе за проширивањем образовања, за учењем ставова и позитивних животних вредности, што им повећава шансе за запошљавање.

Препознавање, подржавање и ефективна контрола квалитета и праћење различитих неформалних образовних програма јесу пут ка задовољавању ових потреба младих. Реч је пре свега о афирмацији доживотног учења, о повезивању неформалног и формалног образовања и развијању њихових квалитетних облика.

У Лапову треба створити услове свакој младој особи да уколико то жели може стећи она знања која нису била доступна кроз редовно школовање. Треба напоменути да постоје разне невладине организације и удружења грађана која се баве овим активностима и пружају младима могућност стицања нових знања али такође треба рећи и то да се то образовање преноси различитим методологијама и приступима па самим тим и резултира различитим степеном квалитета.

Према мишљењу младих постоје проблеми са неформалним образовањем младих у Лапову.

Дат је кратак приказ узрока који доводе до ових проблема:

- Недовољна заинтересованост младих за неформалним образовањем која је узрокована објективним околностима: ограниченом понудом неформалног образовања, малим бројем неформалних група, незадовољством постојећим програмима, неусклађеним потребама и понудама неформалног образовања, недостатком информација о тренутној понуди програма неформалног образовања.
- Недовољна заинтересованост младих за неформалним образовањем која је узрокована личним разлозима: апатија младих, лењост, не постоје иницијативе младих, пасивност младих, недовољне амбиције, неадекватно коришћење слободног времена, играње видео-игрица, сурфовање интернетом, модернизација (претерано коришћење савремених техничких уређаја), недовољни подстицаји, неуважавање категорије младих,
- Недовољна међусекторска сарадња између образовних институција и цивилног сектора у осмишљавању програма за неформално образовање (неусклађеност

Стратегија за младе општине Лапово

постојећих понуда, недостатак финансијске подршке, неусклађеност формалног и неформалног образовања)

- Недостатак и немотивисаност стручњака у цивилном сектору за израду и реализацију програма неформалног образовања због недостатка средстава.
- Незаинтересованост водећих субјеката друштва (недостатак финансија, несхватње проблема младих, малограђанство, провинцијализам)

Општи циљ: Развити систем једнако доступног и континуираног неформалног образовања младих.

Специфични циљеви:

1. Допринети већој заинтересованости младих за неформалним образовањем
2. Повећати могућност за неформалним образовањем младих, повећањем постојећих капацитета
3. Успоставити механизме континуиране међусекторске сарадње у неформалном образовању

Специфични циљ 1

1. Допринети већој заинтересованости младих за неформалним образовањем

Мере за решавање проблема:

- 1.1. Испитати потребе и жеље младих у области неформалног образовања
- 1.2. Анализирати учествовања младих у различитим облицима неформалног образовања
- 1.3. Континуирано информисати младе о актуелној понуди неформалног образовања
- 1.4. Успоставити тим младих који ће учествовати у процесима одлучивања о неформалном образовању
- 1.5. Подстицати младе да се организују кроз семинаре, размене искустава са младима из других градова, кроз менторски рад.

Индикатори:

- Број младих на којима је извршено испитивање
- Број неформалних образовања на којима је извршена анализа
- број емисија у медијима, број чланака у локалним новинама
- формиран тим младих за избор неформалног образовања која ће се реализовати
- број активности у којима је тим ангажован
- број младих који су учествовали у неформалном образовању
- број семинара, размена
- број ангажованих ментора

Стратегија за младе општине Лапово

Специфични циљ 2

Повећати могућност за неформалним образовањем младих, повећањем постојећих капацитета.

Мере за решавање проблема:

- 2.1. Анализирати постојеће капацитете за реализацију програма неформалног образовања
- 2.2. Обезбедити механизме финансирања програма неформалног образовања
- 2.3. Јачати капацитете омладинских организација и организација које раде са младима за креирање и реализацију различитих програма неформалног образовања
- 2.4. Мотивисати и омогућити развој постојећих стручних кадрова за креирање и реализацију различитих програма неформалног образовања
- 2.5. Популарисати и развијати здраве стилове живота код младих кроз програме неформалног образовања

Индикатори:

- број организација које се баве неформалним образовањем
- број стручњака који учествују у неформалном образовању
- број одржаних обука за рад на креирању и реализацији програма неформалног образовања
- број активности усмерених ка мотивисању стручњака
- број активности којима се развијају здрави стилови живота

Специфични циљ 3

Успоставити механизме континуиране међусекторске сарадње у неформалном образовању.

Мере за решавање проблема:

- 3.1. Формирати тим за међусекторску сарадњу у области неформалног образовања
- 3.2. Усклађивати понуде неформалног образовања са потребама тржишта рада, локалне средине и жељама младих (помоћу општинског тима)
- 3.3. Информисати младе о планираним активностима у области неформалног образовања

Индикатори:

- формиран тим за међусекторску сарадњу у области неформалног образовања
- број активности тима
- израда плана неформалног образовања
- број емисија у медијима, број чланака у локалним новинама

23.4.Приоритет 4 - Здравље младих

Здравље младих на територији општине у многоме зависи од њиховог начина живота, бриге о личном здрављу и начину понашања. Смањена брига самих младих о њиховом

Стратегија за младе општине Лапово

здрављу огледа се кроз недовољну физичку активност, недовољно бављење спортом, кроз неконтролисано конзумирање алкохола, психо активних супстанци, прераног ступања у интимне односе.

Посебан ризик за младе у нашој средини представља сам положај нашег града који се налази на транзитном путу који повезује Исток и Запад, а сматра се једним од кључних подручја за промет психоактивних супстанци.

Намеће се потреба за интензивнијим превентивним радом из области безбедности деце и младих у саобраћају. Проблеми који се тичу здравља младих на територији наше општине, могу се груписати на следећа проблемска подручја:

- Недовољно организован и континуиран рад на превенцији : болести зависности, ХИВ-а, полним путем преносивих болести ,проблема који се јављају у развојном добу као и агресивног понашања и насиља присутног међу младима
- Недовољно развијена свест међу младима о здравим стилевима живота: свест о правилној исхрани, репродуктивном здрављу, свест о значају спорта и рекреације
- Недостатак подршке код младих у циљу њиховог правилног психо-физичког развоја и то развоја пре свега стабилне и здраве личности .
- Неопходност континуираног рада Саветовалиште за младе при Дому здравља.
- Проблеми који су везани за поремећај понашања младих услед коришћења алкохола, цигарета и психоактивних супстанци
- Пасивност младих у коришћењу постојећих услуга у оквиру локалне заједнице а у циљу унапређења њиховог здравља.

ОПШТИ ЦИЉ: *Смањење ризичног понашања код младих у локалној заједници унапређењем превентивног деловања.*

Специфични циљеви:

1. Развијање свести о значају здравих стилова живота и правилног психо- физичког развоја младих
2. Унапређивати програме заштите репродуктивног здравља младих кроз рад Саветовалишта за младе
3. Унапређење превентивног деловања код вршњачког насиља и наркоманије младих
4. Повећати безбедност младих на територији општине.

Мере за решавање дефинисаних проблема:

Специфичан циљ 1.

- Развијање свести о значају здравих стилова живота и правилног психо-физичког развоја младих
- Организовање едукативних програма за младе и успостављање сарадње са свим институцијама одговорним за бригу о здрављу младих
- Организовање акција и спортских турнира који ће промовисати здраве стилове живота
- Програми едукације младих о проблемима и изазовима одрастања

Стратегија за младе општине Лапово

- Подршка и оснаживање организација које се баве младима да преузму активну улогу у бризи за психо-физичко здравље

Индикатори:

- број младих који су били на едукативним програмима
- број одржаних спортских дешавања
- број информисаних и обавештених младих
- број организација младих које промовишу теме од значаја за њих

Специфичан циљ 2.:

Унапређивати програме заштите репродуктивног здравља младих кроз рад Саветовалишта за младе:

- едукације младих о полно преносивим болестима
- иновативни порграми и промоција постојећих програма саветовалишта
- подстицати младе да активно користе услуге саветовалишта

Индикатори:

- Број учесника и број одржаних едукација
- број одржаних едукација, број емисија у медијима
- број младих који самоиницијативно одлази у саветовалиште

Специфичан циљ 3

Унапређење превентивног деловања код вршњачког насиља и наркоманије младих еализација едукативних радионица и предавања за родитеље завршних разреда основног и првог и другог разреда средњошколског узраста са темама: "Опојне дроге", "Како препознати насиље".

Интензивирати постојеће превентивне активности, успоставити бољу сарадњу са Локалним медијима (штампаним и електронским) у циљу промовисања наших активности и боље обавештености популације младих о проблемима о којима говоримо.

Индикатори:

- Укупан број младих који ће бити обухваћени овим
- Након завршетка планираних активности укупан број едукованих младих на подручју
- континуирано едуковање младих о насиљу, ненасилној комуникацији и начинима њиховог решавања
- Израдити програм едукативних активности за родитеље
- подржати програме превенције и интервенције у области вршњачког насиља
- конкурси на нивоу локалне заједнице за промоцију ненасиља младих и мирног решавања конфликта
- побољшати кординацију представника институција које се баве превенцијом болести зависности и усклађивати активности.

Стратегија за младе општине Лапово

Индикатори:

- број одржаних едукација
- број подржаних програма
- број радних састанака
- протокол о сарадњи институција у оквиру локалне заједнице
- број заједничких акција

Специфичан циљ 4.

Повећати безбедност младих на територији општине:

- промовисати значај унапређивања свести шире заједнице о значају безбедности младих у саобраћају
- укључивати младе у програме и пројекте превенције и развоја свести о безбедности у саобраћају.

Индикатори:

- број кампања за унапређење свести код младих везано за безбедност
- број младих који је укључен у програм
- број емисија за младе са овом темом.

24. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

План имплементације стратегије садржи подмере које се односе на читав трогодишњи период спровођења стратегије и служиће као основа за припрему годишњих акционих планова.

Свеобухватно праћење процеса и активности које се спроводе у циљу остваривања великог броја стратешких циљева и јавних политика у разним областима функционисања друштва и даље представља изазов.

Тај изазов има пет основних димензија:

- 1) успостављање методолошки адекватног система праћења, који ће укључити међународне, али и националне индикаторе,
- 2) успостављање ефикасног, редовног и координисаног институционалног система прикупљања података и извештавања о њима,
- 3) квалитетно прикупљање и обрада самих података,
- 4) сврсисходна анализа добијених података и праћење трендова,
- 5) дефинисање јавних политика у односу на спроведену анализу.

Не треба заборавити ни повремено ревидирање мера из стратешких докумената, када се праћењем индикатора покаже да не дају одговарајуће резултате.

Као и Стратегија за младе Европске уније, Стратегија за младе општине Лапово ставља акценат на приступ креирању политика за младе заснован на подацима. ЕУ стратегија

Стратегија за младе општине Лапово

за младе то чини кроз осам праваца акције у складу с њима дефинисаним индикаторима, док Стратегија за младе општине Лапово има нешто другачији приступ. Оно што је заједничко обема стратегијама јесте укључивање тзв. контекстуалних индикатора. Реч је о индикаторима који дају контекст за положај младих у Лапову, без обзира на то што нису директно везани за активности из самих стратегија.

Стратегија за младе представља документ чији опсег превазилази самом Стратегијом дефинисане циљне исходе и одговарајуће активности. Ради се о стратешком документу који покушава да свеобухватно сагледа ситуацију везану за младе у Лапову и да се на одређени начин постави као крвни документ када је у питању ова тема.

Према критеријуму везаности за конкретне активности у оквиру мера из Стратегије, предложене индикаторе можемо поделити у три групе:

- 1) индикатори који су директно везани за конкретне циљне исходе и, посредно, активности предвиђене Стратегијом,
- 2) индикатори који су индиректно везани за циљне исходе, а не и за конкретне активности, али су важни са становишта праћења опште ситуације када су млади у питању,
- 3) индикатори који су индиректно везани за циљне исходе, али за чије увођење у статистички систем Србије тренутно не постоје услови.

Трећа група индикатора није укључена у текст Стратегије, већ се предлаже да једна од активности буде креирање свеобухватног инструмента за анализу положаја младих, који ће, поред постојећих, укључити и ове индикаторе.

У том смислу, једна од приоритетних активности Стратегије јесте дефинисање методологије за праћење оних индикатора за које не постоји методологија праћења, а који су неопходни како би се пратио напредак у имплементацији саме Стратегије.

Органи надлежни за поједине области омладинске политике дужни су да сарађују у спровођењу омладинске политике и одреде контакт особу за младе. Контакт особа за младе координира активности у вези с омладинском политиком и остварује сарадњу са у планирању, спровођењу и евалуацији Стратегије за младе.

Органи који буду одређени као носиоци појединих активности, утврђених Акционим планом, биће у обавези да на сваких шест месеци, достављају извештаје о статусу реализације одређених активности.